

جریدہ علمیہ

مشتبہ جلید اسلامیکہ جریده رسمیه سید

غیر شعبان المعظم سنہ ۱۳۳۸

علم کلام [۳]

— عقلك ضرأتی —

عند الحكماء عقلك درت مرتبه سی و اردر .

برنجیسی : (عقل هیولانی) دركه نفسك ادراك معقولاته استعدادندن عبارتدر .
هیوعقل ، مبدأ فطرتده دخی افراد انسانیه ك جمیعسنده و اردر . فعل و ادراكدن خالی
اولان اطفالك كتابته استعدادی كبی .

بو عقله (عقل هیولانی) تسمیه سی : جمیع معقولات و صوردن خالی اوله رقی هر بر صورتی
قبوله مستعد اولان (هیولی) یه ، اصل اشیا به تشبیه اولندیغندن ناشیدر .
ایکنجیسی : (عقل بالملكه) در . عقل هیولانی ك اکتساب نظریاته موصل اوله جق
وجهله ضروریاته استعدادندن عبارتدر .

امی اولان کیسه ك تعلم كتابته استعدادی كبی .
مانحن فیه مزده کی عقلدن مراد ، مناط تكالیف شرعیه اولان اشبو (عقل بالملكه) در .
تیرزا انسان ، بهام درجه سندن اشبو عقل ایله ارتفاع و كسب امتیاز ایدر . ناس ، عقلك
هیو مرتبه سنده قوت و استعداد لری حسیله اختلاف عظیم ایله مختلف حدوثا و بقاء متفاوت
خلق اولمشدر .

بناءً علیه شرعشرف ، عقل بالملكه مرتبه سی — تیسیراً للعباد — کال انسان اولان
یلوغ وفقی ایله تقدیر ایشدر .

ویو مرتبه ده انسان ، احکام الهیه ایله مكلف اولمشدر .
اوچنجیسی : (عقل بالفعل) در . بدیهیادن نظریاتی استنباط اتمكه ملكه و اقتداردن عبارتدر .
یعنی شخصك ایستدیکی زمان ، بدیهیاتی استحضار و آنی ملاحظه ایدرك كسب جدید
تحتاج اولمقسزین آندن نظریاتی استنتاج اتمك قدرتی در . بالفعل یازی یازمیدینی وقتده
کاتب قادر ك كتابته استعدادی كبی كه ایستدیکی زمان یازمق قدرتی حائر در .

دردنجیسی : (عقل مستفاد) در . ادراك و استحضار ایستدیکی نظریاتك — کندیسندن غائب
اولیه جق وجهله — دائماً عندنده حاضر و موجود اولمیدر . صنعت کتابتی مستکمل اولان
شخصك کتابته بالفعل مباشرتی و دوام حالی كبی .

بومرتبه رابعه ، نقوس كامله اربابنه مخصوصدر . چونكه آنلر هر نه قدر ظاهرأ عالم
ناسوتده ايسه لرده لكن حقيقتده سلك مجردانه ديزلمش وعلم لاهوته التحاق ايلمش اولدقلرندن
معلوماتي دائماً بالفعل موجود ومشاهداتي مستمرددر .

*

اشبو عقل ايله ثابت اولان علم ، — عمل حواس منضم وسبب آخره محتاج اولمق سرين —
علم ضروريدر . كللك جزؤندن بويوك اولديغني بيلمك كي . زيرا كل ايله جزؤك معاسفه
دوشوندكدن صوكره كللك جزؤدن بويوك اولديغني بيلمك بشفه شيه توقف ايتمز .
فقط آنده واقع اولان خلاف ، ياعناددن ياخود ادراكده اولان قصوردين ناشيدر .
زيرا عقول بحسب الفطره متفاوتدر .

عقلك اسباب علمبدن معدود اولسي خصوصنده (سنيه وبعض فلاسفه) «عقل»
جميع نظرياتده علمه سبب اوله مدني كي . كثرت اختلاف وتناقض آرايه بناء آلهياتده دخی
علمه سبب اوله من ، ديه اهل حقه مخالفت ايتمشلر سده لكن بو مخالفلك سوزلري كندى
دليللر يله جرح اولديغندن حكمنسز قالمشدر .

چونكه «كثرت اختلافدن طولاي آلهياتده عقل ، علمه سبب اوله من ، ديملري بودم .
نظر عقل ايله براستدلالدر . بوسوزلري يله نفى ايتمش اولدقلري كلامي اثبات واردر . بوسورتده
مخالفلر ، برئينك هم اثبات وهم نفى ادها ايتكمده اولدقلرندن سوزلري متناقض وبناء عليه
مردوددر . خصوصاً كه مسائل آلهيه نك مأخذى محسوس ومشاهد اولان (عالم) اولديغندن
معقولات صرفه اولديغني كي ادوار مختلفه ده بولنان بالعموم انسانلر دخی عقل وادراكي
ايرديكي مرتبه فكر آلهدن خالى قالماشلزدر .

برده — كثرت اختلاف وتناقض آرايه بناء عقلك آلهياتده علمي مفيد اولماسيه
اولبايده كي نظر واستدلالك فسادندن ناشيدر . بوايه عقلك نظر صحيح ايله علمي مفيد
اولسته منافي دكلدر . بناء عليه عقل ، — حواس سليمه ايله خبر صادق كي — اسبابه
علمبدن معدوددر .

— الهام —

الهام : القاء معنى في القلب بطريق الفيض ، يعنى فيض طريقه قلبه برمعنا القاسندن
عبارتدر .

(بطریق الفیض) قیدی و سوسودن احتراز در . یاخود معنای اعم ایله (بلاکسب) دیمکدر . بوده برغرضه تابع اولان ارادهیه ، ویاکراهت وکلفته متوقف اولمایه رق برامرك صادر اولمیدر .

الهام ، اهل تحقیقه کوره برشینک صحتی بیلیمک ایچون عامه ناس حقنده اسباب علمدن معدود اولیوب بشقه سینه حجت اولغه صالح دکدر . فقط الهام اوچ قسمدر .

برنجیسی : (الهام انبیاء) درکه هم کندیلرینه وهمده بزه حجت اولور . بوالهام ، وحیک اقسامدن بریدر . [۱]

ایکنجیسی : (الهام اولیاء) درکه کندیلرینه من طرف الله اولدیغه یقین حاصل اولورسه کندیلرینه حجت اولور . لکن بشقه لرینه حجت اوله ماز . چونکه الهام ولی ، اقرارکی حجت قاصره در .

اوچنجیسی : (الهام عوام) درکه کندیلرینه ده بشقه لرینه ده حجت اوله ماز . بعض متصوفه (الهام) ی اسباب علمدن عدایتش و جناب حقک (فالهمها فخورها و تقویها) قول شریفله استدلال ایشلردر .

فقط آیت جلیله ده کی الهامدن مراد ، مفسرینک بیانی اوزره اعلام وافهامدر . یعنی ارسال رسل و ازال کتبله ویا نصب دلائل و دلالت عقل ایله جناب حقک انسانه ممصیت و طاعتی ، طریق خیر و شری ، ایولک و فنانلی بیلدیرمیدر .

امام غزالی دیورکه : دلیسز حاصل اولان علمه ، الهام اطلاق اولنور . بوده یا بر ملک مشاهد سیله اولورکه اوده انبیایه مخصوص اولان (وحی) در . یاخود ملک مشاهد اولنقسزین اولورکه اوده اولیایه مخصوص اولان (الهام) در .

الهام ، عندالجمهور حجت دکل ایشه ده لکن عندالمتصوفه حجتدر . فقط حضرت پیغمبر اقدمزده وقوع بولان الهام ، عندالکل حجتدر .

حسین عونی

[۱] وحیک اقسامی علمای اعلام بوجه آتی بیان بیورمشلردر .

برصوتک وصولی - ، ملکک صورت انسانه تمثیل ، رؤیای صالحه ، الهام ، نزول جبریل ، بلا واسطه کم و کیفدن عاری اولورق جناب حقک کلامی .